

Зіновій Партико

Житомирський державний університет імені І. Франка,
вул. Велика Бердичівська, 40, Житомир
partyko@ukr.net
ORCID: 0000-0002-2315-5887

Вероніка Станчик

Житомирський державний університет імені І. Франка,
вул. Велика Бердичівська, 40, Житомир
nikalubimova263@gmail.com
ORCID: 0000-0002-2605-511X

ЗАЛЕЖНІСТЬ КІЛЬКОСТІ НАЗВ ПРЕСОВИХ ВИДАНЬ ВІД СТУПЕНЯ СВОБОДИ ПРЕСИ Й ФАКТОРА ЧАСУ

© Зіновій Партико, Вероніка Станчик, 2026

Метою дослідження є побудова теоретичних функціональних залежностей кількості назв друкованих пресових видань від ступеня свободи преси та фактора часу.

Методологія дослідження. У роботі використано такі методи: загальнонаукові (традиційний аналіз, індукція, синтез, узагальнення) і конкретно-наукові [історичний, логічний, спостереження (у формі опитування), підрахунки (частотний, кореляційний, регресійний, факторний аналізи; методи апроксимації)].

Результати. Укладено базу даних періодичних друкованих видань Житомирщини (1838–2020 рр.), у якій налічується 480 видань. На основі експертного опитування отримано оцінки ступеня свободи преси для Житомирщини за період 1838–2020 рр. Виявлено кореляційну залежність між кількістю назв видань Житомирщини та ступенем свободи преси на її території. Проведено факторний аналіз для виявлення ступеня залежності кількості назв видань від факторів ступеня свободи преси й часу. Побудовано теоретичні функціональні залежності, які для території Житомирщини описують залежності кількості назв видань від: а) ступеня свободи преси; б) фактора часу; в) сумарно від двох факторів “а” і “б”. Вказані теоретичні залежності перераховано у відносні показники, які дають змогу застосовувати їх щодо інших територій.

Новизна. 1. Доведено наявність кореляційної залежності між кількістю назв видань, станом свободи преси й фактором часу не як припущення чи гіпотези, а як наукового факту. 2. Побудовано теоретичні функціональні залежності, які узагальнено описують залежності кількості назв видань від ступеня свободи преси й фактора часу.

Практичне значення. Отримані результати можуть бути використані щодо інших територій в парламентах держав під час укладання законодавчих актів як одного з законів, який регулює функціонування їхнього масмедійного простору.

Ключові слова: періодичні друковані видання, преса, свобода преси, фактор часу, кореляція, Житомирщина, Україна, функціональна залежність.

Вступ. Актуальність теми. Як відомо, кожна наука повинна досліджувати зв'язки, які існують між об'єктами її пізнання.

Досліджувана в нашій статті тема є актуальною, оскільки відповідає суспільній потребі знати базові взаємозв'язки в ділянці масмедіа, зокрема між кількістю назв друкованих пресових видань, з одного боку, й, з другого боку – двома факторами: ступенем свободи преси в суспільстві й фактором часу.

Проблема, якій присвячено дослідження, полягає в необхідності виявлення базових залежностей між об'єктами, що функціонують у ділянці масмедіа, які поки що остаточно не встановлені.

Об'єктом дослідження є:

1. Друковані пресові видання Житомирщини від дати виходу першої газети до сьогодення (1838–2020 рр.).

Генеральна сукупність становить 480 одиниць. Вибірка була тотальною, тобто охоплювала всі без винятку 480 видань. Сказане означає, що результати цього дослідження будуть репрезентативними, оскільки охоплені всі доступні друковані періодичні видання, які будь-коли виходили на території Житомирщини.

Зрозуміло, що якась кількість видань через відсутність їхніх примірників в архівах чи втрату даних у каталогах нами (як і авторами інших аналогічних досліджень) не врахована. З урахуванням сказаного, дійсну кількість періодичних видань, що виходили на Житомирщині в 1838–2020 рр., можна оцінити, на нашу думку, як таку, що не перевищує 550–600 видань.

2. Стан свободи преси на території Житомирщини в той самий період 1838–2020 рр. Експертами були 10 дослідників історії журналістики в Україні.

Предметом дослідження є:

1. Часові ряди:

- а) змін кількості назв видань на території Житомирщини, що виходили в період з 1838 по 2020 р.;
- б) змін ступеня свободи преси на території Житомирщини в період з 1838 по 2020 р.

2. Функціональні залежності кількості назв видань від ступеня свободи преси й фактора часу на території Житомирщини в період з 1838 по 2020 р.

Метою статті є побудова теоретичних функціональних залежностей кількості назв пресових видань від ступеня свободи преси та фактора часу, які не залежали б від територіальної прив'язаності до території Житомирщини.

Завдання дослідження, які ведуть до досягнення мети:

- 1) за допомогою літературних джерел, каталогів та архівів зібрати дані про друковані пресові видання (періодику) Житомирщини;
- 2) укласти базу даних друкованих пресових видань (періодику) Житомирщини, яка виходила в 1838–2020 рр., у табличному процесорі “MS Excel”;
- 3) провести соціологічне опитування методом анкетування щодо ступеня свободи преси на території Житомирщини в 1838–2020 рр. та інтерпретувати отримані результати;
- 4) з'ясувати, чи існує кореляційний зв'язок між кількістю назв видань і ступенем свободи преси;
- 5) за наявності зв'язку (див. завдання 4) провести факторний аналіз для виявлення ваги залежності кількості назв видань від факторів ступеня свободи преси й часу;
- 6) побудувати й проінтерпретувати функціональну залежність ступеня свободи преси від фактора часу;
- 7) побудувати теоретичні функціональні залежності, які для території Житомирщини описують залежності кількості назв видань від: а) ступеня свободи преси; б) фактора часу; в) сумарно від двох факторів “а” і “б”;

8) перерахувати вказані теоретичні функціональні залежності (див. завдання 7) у відносні показники, які дадуть змогу застосовувати їх щодо будь-яких інших територій.

Методи дослідження [8]:

Загальнонаукові методи:

Традиційний аналіз – для виявлення, інтерпретації та тлумачення змісту використаних джерел інформації.

Індукція – для переходу від конкретних даних про окремі друковані пресові видання до загальних закономірностей зміни кількості назв видань.

Синтез – для перетворення первинної інформації, отриманої в процесі аналізу, в необхідну дослідницьку форму (таблиці, діаграми).

Узагальнення – для формулювання кінцевих висновків на основі отриманих результатів дослідження.

Конкретно-наукові методи:

Теоретичні:

- історичний – для побудови часових рядів на основі даних про розвиток періодики та стан свободи преси на території Житомирщини в хронологічній послідовності;
- логічний метод – для контролю наявності й усунення суперечностей викладу.

Емпіричні:

- спостереження – у формі опитування серед експертів щодо стану ступеня свободи преси;
- підрахунок (частотний аналіз окремих етапів; кореляційний аналіз; регресійний аналіз; факторний аналіз; методи апроксимації) – для виокремлення етапів розвитку, виявлення наявності зв'язку між кількістю назв видань, ступенем свободи преси й фактором часу.

Новизна. 1. Доведено наявність кореляційної залежності між кількістю назв видань, станом свободи преси й фактором часу не як припущення чи гіпотези, а як наукового факту. 2. Побудовано теоретичні функціональні залежності, які узагальнено описують залежності кількості назв видань від ступеня свободи преси й фактора часу.

Практичне значення. Отримані результати можуть бути використані щодо інших територій в парламентах держав під час укладання законодавчих актів як одного з законів, який регулює функціонування їхнього масмедійного простору.

Огляд літератури. Найперше дамо означення базових термінів, які буде використано в цій статті.

Під “кореляцією” розуміємо “статистичну залежність між випадковими величинами, що має імовірнісний характер”. Кореляційна залежність визначає статистичну залежність середнього значення змінної Y від X [12, с. 56]. У нашому випадку цими змінними є, наприклад, кількість назв періодичних видань (Y) та ступінь стану свободи преси (X) на Житомирщині.

Періодичне видання – це таке видання, що виходить через визначені проміжки часу постійним для кожного року числом випусків (номерів), які не повторюються змістом, однотипно оформлені, мають спільну назву й пронумеровані та/або датовані випуски [7].

Поняття “свобода преси” в дослідженні розглядається як гарантоване право або гарантована можливість для людей вільно засновувати, видавати, редагувати, читати, розповсюджувати друковані медіа на свій вибір, володіти, користуватися ними та публікуватися в них [5].

Що стосується самої кореляційної залежності, то на світовому рівні найперше дотичною до теми нашого дослідження є праця [3]. У ній дослідники доводять, що цензура католицької церкви в добу Контрреформації зменшила друк заборонених авторів, чиї твори суперечили католицькій доктрині. Але в цій публікації мовиться не про періодичні, а про одноразові, тобто книжкові видання.

У літературі, що описує сучасний стан масмедіа, наявні приклади виявлення кореляційного зв'язку, але між свободою преси і деякими характеристиками демократії [1]. У вказаній статті завдяки ретельному статистичному та якісному аналізу даних різних країн (за основу було взято щорічні дослідження організації Freedom House – “Freedom in the World” та “Freedom of the Press”) автори з'ясовують залежність між цими змінними та відстежують тенденції в 156 країнах світу.

В іншому дослідженні [2] було проаналізовано кореляційний зв'язок між свободою преси та різними аспектами розвитку суспільства. У цьому дослідженні з метою вивчення взаємозв'язку між незалежною пресою та різними показниками розвитку було використано різні економетричні інструменти й дані міжнародних організацій.

Значно скромніші результати в з'ясуванні вказаної залежності в українських дослідників, які виявили лише окремі статистично неопрацьовані дані, що припускають наявність вказаної вище залежності.

Так, у праці [13] І. Срібняк наводить приклади впливу стану свободи преси на кількість назв видань у Китаї, Кореї та Японії. Дослідник зазначає, що свого часу в Японії з метою забезпечення ідеологічної підтримки дій влади було розроблено план “консолідації” преси, відповідно до якого кількість газет була скорочена від 1200 назв у 1938 р. до 848 у 1939 р. і до 55 у 1941 р. [13, с. 169]. Після скасування обмежень воєнного часу в Японії відновилася вільна конкуренція між періодичними виданнями. У наш час в країні нараховується понад 15,5 тис. назв пресових видань [13, с. 169].

І. Срібняк вказує також, що в іншій країні (Кореї) в 1910–1920 рр., коли японська окупаційна влада контролювала всі корейські пресові видання, в країні видавали лише 30 газет, причому належали вони японцям. Зі здобуттям незалежності та закінченням Другої світової війни кількість газет на півострові в 1945 р. зросла до 68 [13, с. 164].

Наприкінці 70-х років ХХ ст. в Китаї відбувалися політичні зміни, які призводили до зміни ступеня свободи преси. Так, якщо в 1965 р. там налічували 343 газети, то в 1970 р. їх уже було лише 42. За даними І. Срібняка, “у 1970 р. Китай мав лише 21 найменування журнальної періодики”, що свідчить про її скорочення в 40 разів [13, с. 161].

Інший український дослідник В. Владимиров зазначає, що період від березня 1917 р. до березня 1918 р. історики української журналістики називають “медовим місяцем” розвитку вітчизняної преси. У цей час відбувалося становлення української демократії, парламентаризму та багатопартійності. Як наслідок, в Україні була створена велика кількість різноманітних за тематикою видань. Далі в історії України нічого подібного не було до 1986–1990 рр., коли українці отримали шанс відновити свою незалежність [4, с. 5].

У праці [11] І. Підкуркова досліджувала чинники, які впливають на ступінь свободи преси в Україні. У цій статті з'ясована взаємозалежність та зумовленість рівня свободи медіа та стану демократії в Україні.

Цікавими були дослідження перших років окупації України нацистською Німеччиною під час Другої світової війни [14]. Як виявилось, у перший рік окупації на короткий період кількість назв видань зросла, що засвідчило, що свобода преси в нацистській Німеччині була порівняно більшою, ніж в СРСР [6, с. 17]. На основі цього в нашому дослідженні й було висунуто гіпотезу про можливу наявність залежності кількості назв видань від ступеня свободи преси.

Отже, узагальнюючи огляд літератури, можемо стверджувати, що в літературі існують окремі неопрацьовані статистичними методами дані та припущення про наявність зв'язку між кількістю назв видань і ступенем свободи преси. Проте в цій літературі не виявлено досліджень, у яких статистично достовірно було б доведено факт існування кореляційної залежності між вказаними показниками й подано функціональні залежності, які опускали б ці зв'язки.

Результати. Дослідження друкованих періодичних видань Житомирщини. На основі праць дослідників та різних каталогів періодики ми дослідили періодичні видання Житомирщини. Всі видання, що були отримані з цих джерел, були внесені до електронної таблиці Excel. Отже, було укладено базу даних назв періодичних видань, що виходили на території Житомирщини у 1838–2020 рр. [10].

У цій таблиці видання подано в хронологічній послідовності за роками їх виходу. У базі даних налічується 480 назв видань.

Важливо зазначити, що додатки до видань були виокремлені як окремі записи, тобто як окремі видання.

Для виявлення закономірностей і тенденцій розвитку назв видань увесь відрізок часу (від виходу першого видання до сьогодення) був поділений на 38 інтервалів тривалістю по п'ять років кожен.

Варто зазначити, що п'ятирічні періоди загалом завеликі, бо іноді в їхніх межах важко відтворити короткотермінові, але суттєві зміни ступеня свободи преси. Проте збільшення кількості періодів створило б під час експертного опитування додаткові труднощі, а тому було вирішено зупинитися саме на п'ятирічних періодах.

На основі цих даних була укладена табл. 1 з показниками кількості назв видань, що виходили в кожен п'ятирічний відрізок часу. Графічне представлення цих даних подано на рис. 1.

Здійснений аналіз джерел дає змогу зрозуміти, що житомирська періодика розвивалася своєрідно. В її історії були як “сповільнені” етапи функціонування, так і “прискорені” видавничі буми. Такі зміни зазвичай були зумовлені суспільно-політичними процесами, що проходили в країні та відповідними змінами в ступені свободи преси.

Опрацювання математичними методами даних табл. 1 дають змогу виокремити в процесі розвитку преси Житомирщини кілька періодів [10].

А. Періоди стагнації: 1835–1854 pp.; 1885–1904 pp.; 1920–1939 pp.; 1945–1959 pp.; 1965–1989 pp. Ці періоди характеризуються застоєм і мінімальними кількісними змінами.

Б. Періоди зростання: 1850–1889 pp.; 1900–1919 pp.; 1935–1944 pp.; 1985–2009 pp.

В. Періоди спаду: 1915–1924 pp.; 1940–1949 pp.; 1955–1969 pp.; 2005–2020-ті pp.

Дослідження стану свободи преси на Житомирщині. Ще одним етапом дослідження було проведення експертного опитування щодо стану свободи преси на Житомирщині за час із 1838 по 2020 р. Опитування проводилося серед дослідників, які вивчають історію української журналістики [9].

Для побудови часового ряду як досліджуваного інтервалу теж було обрано п'ятирічні періоди, що дало змогу отримати ті самі, як і в табл. 1, 38 інтервалів.

Анкету було укладено в Google-формі. Хоча вона була анонімною, проте містила блок запитань щодо загальних відомостей про експертів (стать, вік, базова освіта, вчене звання, науковий ступінь тощо). Відповіді на всі без винятку запитання анкети були обов'язковими.

Для визначення ступеня свободи преси було обрано 10-бальну шкалу, де 0 – свободи преси немає, а 9 – свобода преси максимальна.

Внаслідок опитування було отримано десять заповнених анкет. Вчене звання більшості експертів (шість осіб) – професор (60 %), решта – доценти (40 %). Більша частина опитаних, а саме шестеро осіб (60 %), вказали, що за базовою освітою є журналістами, двоє мають філологічну освіту (20 %), а ще двоє – історичну (20 %).

Середнє значення оцінок експертами кожного з періодів подано в табл. 2 і на рис. 2.

Ступінь свободи преси починається з середньої оцінки у 2,8 бала (1835 р.), а завершується оцінкою в 6,5 бала (2020 р.). Екстремальні значення ступеня свободи преси становлять: мінімальна – 0,5 (1935–1939 pp.) і максимальна – 6,8 (2005–2009 pp.) балів.

Для виявлення ступеня узгодженості оцінок експертів було визначено коефіцієнт конкордації, який становить 0,52. Істотність коефіцієнта перевірено на основі критерію χ^2 . Обчислене значення дорівнює $\chi^2 = 189$ та перевищує необхідне табличне значення 52. Це означає, що значення коефіцієнту конкордації не є випадковим, а думки експертів збігаються з рівнем надійності 95 %. Далі будемо працювати саме з таким ступенем надійності.

Таблиця 1

**Кількість назв періодичних видань, що виходили на Житомирщині
(1838–2020 рр.)**

Рік	1835–39	1840–44	1845–49	1850–54	1855–59	1860–64	1865–69	1870–74	1875–79	1880–84
Кількість видань, що виходили в цей період	1	1	1	1	2	2	3	2	3	4
Рік	1885–89	1890–94	1895–99	1900–04	1905–09	1910–14	1915–19	1920–24	1925–29	1930–34
Кількість видань, що виходили в цей період	5	5	6	7	20	49	66	39	35	39
Рік	1935–39	1940–44	1945–49	1950–54	1955–59	1960–64	1965–69	1970–74	1975–79	1980–84
Кількість видань, що виходили в цей період	43	61	50	50	54	39	35	35	34	35
Рік	1985–89	1990–94	1995–99	2000–04	2005–09	2010–14	2015–19	2020+		
Кількість видань, що виходили в цей період	39	86	92	130	124	93	67	51		

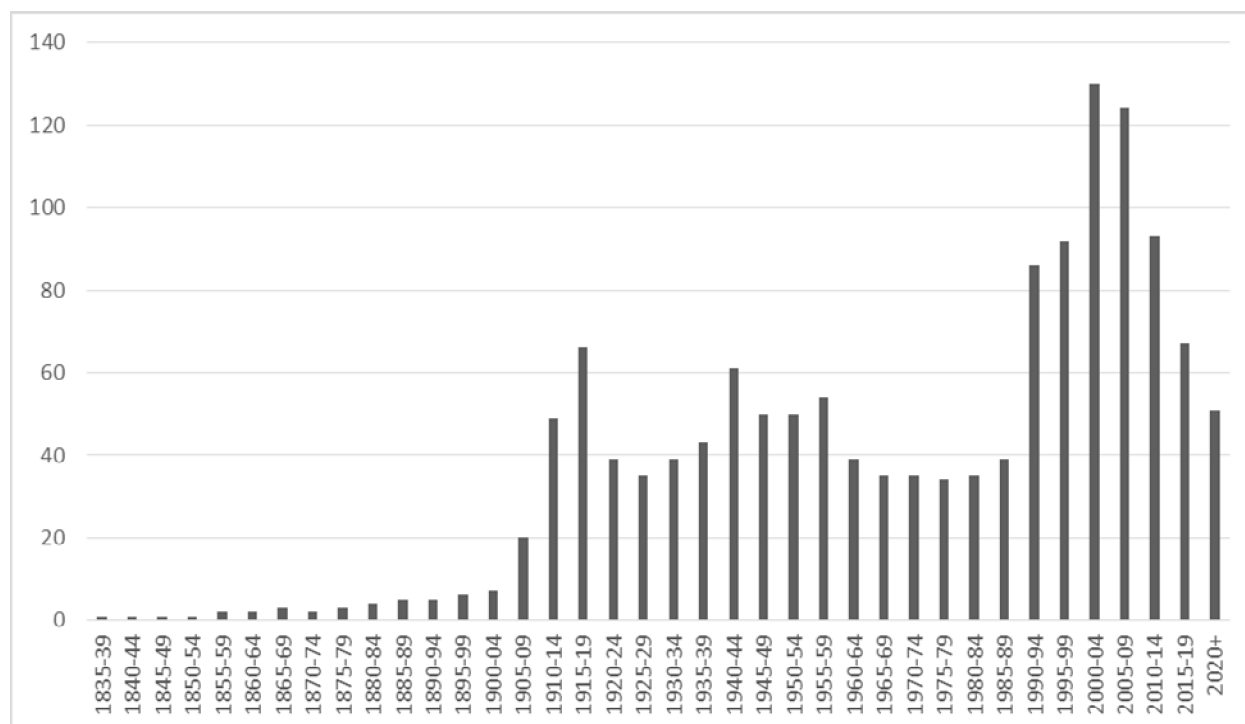

Рис. 1. Діаграма кількості назв друкованих видань на Житомирщині (1838–2020 рр.)

Таблиця 2

**Середнє значення оцінок ступеня свободи преси на Житомирщині
(1838–2020 рр.)**

Період	1835– 1839	1840– 1844	1845– 1849	1850– 1854	1855– 1859	1860– 1864	1865– 1869	1870– 1874	1875– 1879	1880– 1884
Середнє значення ступеня свободи преси	2,8	2,4	3,1	2,2	2,5	1,4	1,4	1,7	1,1	1,7
Період	1885– 1889	1890– 1894	1895– 1899	1900– 1904	1905– 1909	1910– 1914	1915– 1919	1920– 1924	1925– 1929	1930– 1934
Середнє значення ступеня свободи преси	2,1	1,8	1,9	1,9	4,6	3,0	4,6	2,8	1,8	0,6
Період	1935– 1939	1940– 1944	1945– 1949	1950– 1954	1955– 1959	1960– 1964	1965– 1969	1970– 1974	1975– 1979	1980– 1984
Середнє значення ступеня свободи преси	0,5	1,3	0,8	0,8	1,6	1,6	1,4	1,0	0,9	1,1
Період	1985– 1989	1990– 1994	1995– 1999	2000– 2004	2005– 2009	2010– 2014	2015– 2019	2020		
Середнє значення ступеня свободи преси	3,6	6,7	6,7	6,0	6,8	6,3	6,6	6,5		

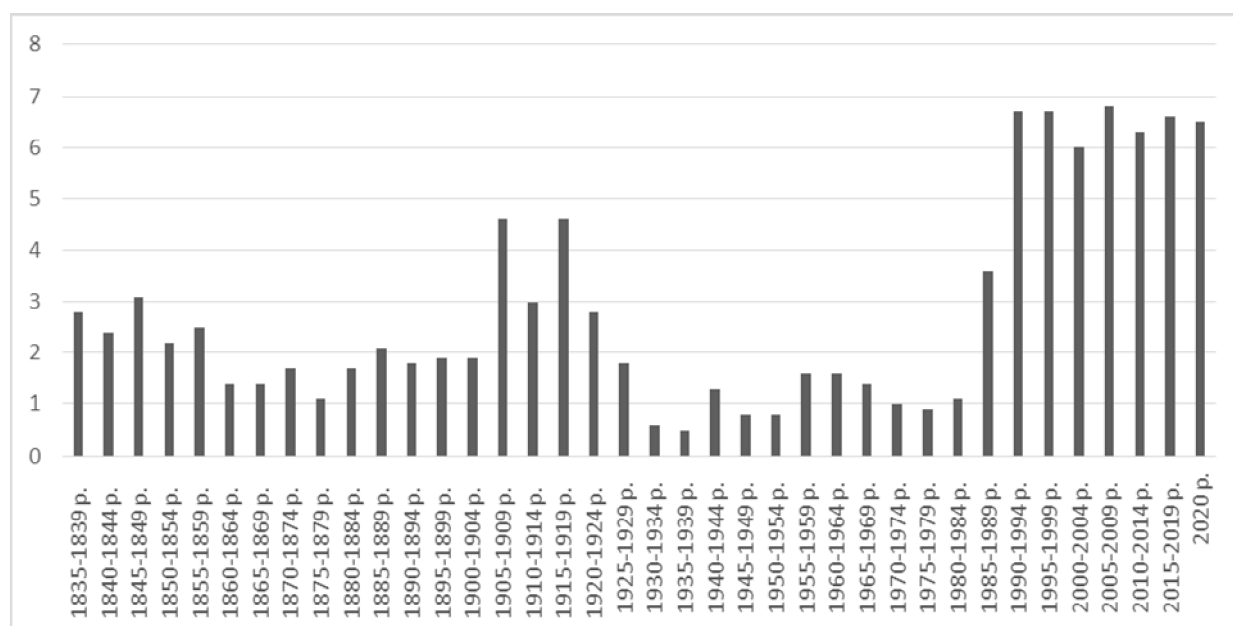

Рис. 2. Діаграма оцінок експертами стану свободи преси на Житомирщині (1838–2020 рр.)

Отже, отриманий результат дає змогу вважати, що оцінки експертів є узгодженими, а тому є всі підстави застосовувати далі решту необхідних методів дослідження.

З'ясування наявності кореляційного зв'язку. Як відомо, для того, щоб побудувати математичну функцію зв'язку між двома наборами даних, спершу треба перевірити наявність між цими даними кореляційної залежності. З урахуванням сказаного опрацювання даних двох часових рядів (табл. 1 і 2) було здійснено за допомогою програми "MS Excel", а саме функції "Регресія" інструментів "Пакета аналізу".

Під час дослідження було з'ясовано, що для аналізу отриманих даних варто використовувати не загальну кореляцію взаємозв'язку, а модель регресії, оскільки ми аналізуємо зміну ступеня впливу незалежної величини (ступінь свободи преси) на залежну змінну (кількість назв видань). Це викликано тим, що на ступінь свободи преси може мати вплив низка факторів, які не ідентифіковані в часі, що й веде до необхідності використання моделі взаємозв'язку на основі рівняння регресії.

Модель кореляційного взаємозв'язку свободи преси і кількості назв пресових видань визначається коефіцієнтом кореляції з матриці можливих варіантів зв'язку, яких, зрозуміло, може бути лише чотири (табл. 3)*.²

Як бачимо з табл. 3, коефіцієнт кореляції становить 0,622137. Це означає, що між кількістю назв видань і ступенем свободи преси існує кореляційний зв'язок в 62,2 %. Таке значення коефіцієнта кореляції є статистично значущим, а тому дає всі необхідні підстави для проведення подальшого аналізу.

Таблиця 3

**Кореляційна матриця ступеня свободи преси
і кількості назв пресових видань**

Кореляційна матриця зв'язку	Ряд 1 з табл. 1	Ряд 2 з табл. 2
Ряд 1 з табл. 1	1	0,622137
Ряд 2 з табл. 2	0,622137	1

Визначення факторів, від яких залежить зміна кількості назв видань, та їхньої ваги. Для врахування ступеня односторонньої залежності кількості назв видань від зміни ступеня свободи преси необхідно провести регресійний аналіз наявних даних. При цьому треба враховувати, що на свободу преси, крім кількості назв видань, мають вплив також й інші фактори, зокрема фактор часу. Вплив фактора часу можна простежити за регресійним аналізом кількості назв видань (табл. 4).

Таблиця 4

Регресійний аналіз кількості назв видань від часу

Регресійний аналіз	
Множинний R	0,822835
R-квадрат	0,677057
Нормований R-квадрат	0,668087
Стандартна помилка	20,00197
Спостереження	38

* Тут і далі таблиці й дані аналізу подаємо так, як їх представлено в програмі "Excel".

Як бачимо з отриманих даних (табл. 4), вплив фактора часу на кількість назв видань становить 67,7 % (R -квадрат = 0,677057). Отже, решту 32,3 % визначають інші показники, зокрема ступінь свободи преси.

Визначення залежності ступеня свободи преси від фактора часу. Для цього визначення застосуємо регресійний аналіз, унаслідок чого отримаємо дані, вказані в табл. 5.

Таблиця 5

Регресійний аналіз ступеня свободи преси від часу

Регресійний аналіз	
Множинний R	0,496986549
R-квадрат	0,24699563
Нормований R-квадрат	0,226078842
Стандартна помилка	1,789999901
Спостереження	38

Як видно з результатів цього аналізу (табл. 5), коефіцієнт R -квадрат дорівнює 0,24699563, то ж вплив часу на ступінь свободи преси становить 24,7 %.

На основі даних табл. 6 запишемо рівняння регресії з такими показниками: x – ступінь свободи преси; t – фактор часу (тут і далі $t = t_2 - t_1$, де t_1 – поточний рік, а t_2 – рік, для якого визначається кількість видань); x_0 – початкове значення ступеня свободи преси.

Таблиця 6

Статистика коефіцієнтів лінійної регресії ступеня свободи преси від часу

Факторні змінні регресії	Коефіцієнти моделі регресії	Стандартна помилка коефіцієнта	Значущість коефіцієнтів
x_0	1,0046	0,592407717	0,098574
t	0,091	0,026480042	0,001503

Як наслідок отримаємо рівняння регресії (1), яке показує, як залежить ступінь свободи преси від часу (рис. 3):

$$x = 0,091t + 1,0046. \quad (1)$$

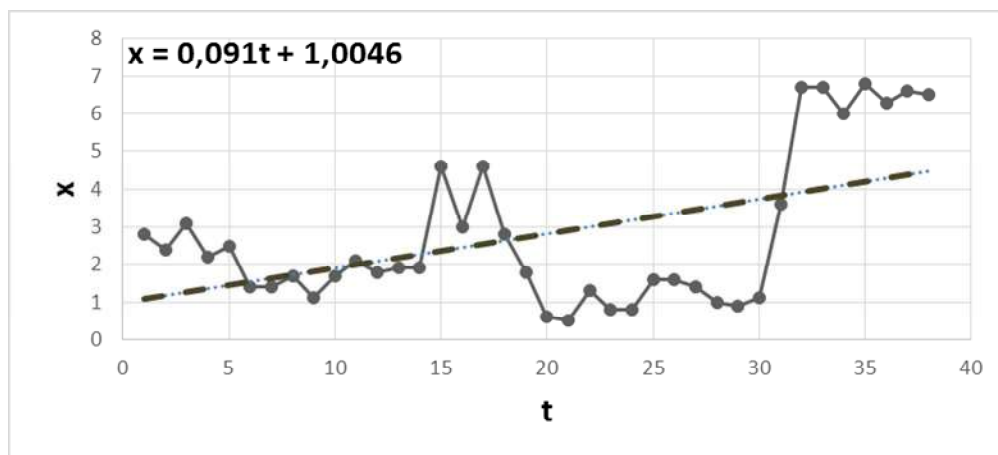

Рис. 3. Залежність ступеня свободи преси від часу

Як бачимо, впродовж майже двохсотлітнього відрізка часу ступінь свободи преси має загальну тенденцію до зростання. Проте це не заперечує того факту, що в окремі періоди були його різкі спади (на рис. 3 це періоди з 20-го по 30-й, що охоплюють понад пів століття радянської цензури). Зрозуміло, що ці спади залежать від ступеня розвитку демократії в кожній конкретній державі.

Розглядаючи такий порівняно тривалий відрізок часу (два століття), зауважимо також, що в ньому очевидно змінюються й критерії визначення ступеня свободи преси. Так, з позиції середини XIX ст. ступінь свободи преси на початку XXI ст. міг би здаватися таким, що оцінюється на 8 чи 9 балів, проте з позиції сьогодення, тобто XXI ст., ми оцінюємо його, наприклад, лише на 5 чи 6 балів. На такий зсув наших оцінок, можливо, впливає, наприклад, стан свободи слова в соціальних мережах інтернету та інших медіа інформаційного простору.

Виявлення й апроксимація функціональних залежностей кількості назв видань для території Житомирщини. Розрахунок виконаємо в такій послідовності: а) для залежності кількості назв видань від ступеня свободи преси; б) для залежності кількості назв видань від фактора часу; в) для сумарної залежності кількості назв видань від фактора часу й ступеня свободи преси. Розрахунок цих залежностей буде виконано на основі кількості назв видань, тобто натуральних одиниць.

Найперше встановимо залежність кількості назв видань від ступеня свободи преси без врахування фактора часу. На основі даних табл. 7 запишемо рівняння регресії з такими показниками: x – ступінь свободи преси, y – кількість назв видань, y_0 – початкове значення кількості назв видань.

Таблиця 7

Статистика коефіцієнтів лінійної регресії кількості назв видань від ступеня свободи преси

Факторні змінні регресії	Коефіцієнти моделі регресії	Стандартна помилка коефіцієнта	Значущість коефіцієнтів
y_0	6,2139	7,401425	0,406696
x	11,107	2,158879	0,000000054

Як наслідок отримаємо рівняння

$$y=11,107x+6,2139. \quad (2)$$

Далі знайдемо лінійну залежність між кількістю назв видань та часом (табл. 8).

Таблиця 8

Статистика коефіцієнтів лінійної регресії кількості назв видань від часу

Факторні змінні регресії	Коефіцієнти моделі регресії	Стандартна помилка коефіцієнта	Значущість коефіцієнтів
y_0	-13,048	-1,97113	0,056434
t	2,5706	8,68763	0,0000000231

Опис лінійної залежності кількості назв видань від часу описують такі показники: y – кількість назв видань; t – фактор часу; y_0 – початкове значення кількості назв видань. Показник y_0 визначимо при нульовому значенні t , тобто за відсутності видань до 1838 р. і відповідно через відсутність оцінок ступеня свободи преси. Його значення – 13,048 (див. табл. 8) вказує, що на початок аналізованого періоду в середньому не доставало 13 пресових видань.

Коефіцієнти табл. 8 як результат дають змогу отримати рівняння регресії (3), що показує, як змінюється кількість назв видань залежно від часу (рис. 4):

$$y=2,5706t-13,048. \quad (3)$$

Тепер встановимо сумарний зв'язок між кількістю назв видань та ступенем свободи преси й фактором часу. Для цього побудуємо рівняння множинної регресії для таких змінних: y – кількість назв видань; x – ступінь свободи преси; t – фактор часу; x_0 – початкове значення кількості назв видань (табл. 9).

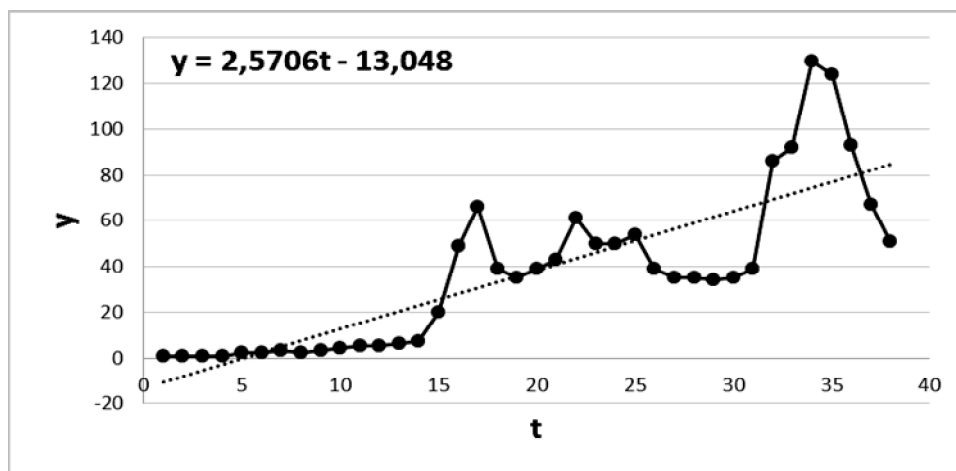

Рис. 4. Залежність кількості назв видань від часу

Таблиця 9

Статистика коефіцієнтів лінійної регресії кількості назв видань від ступеня свободи преси й фактора часу

Факторні змінні регресії	Коефіцієнти моделі регресії	Стандартна помилка коефіцієнта	Значущість коефіцієнтів
x_0	-18,56	6,07886	0,004313
t	2,07	0,301325	0,0000057
x	5,483	1,64575	0,002045

На основі даних табл. 9 збудуємо цю сумарну залежність кількості назв видань від ступеня свободи преси та часу, яка описується рівнянням

$$y = 5,483x + 2,07t - 18,56. \quad (4)$$

Ця модель (4) пояснює вказану вище залежність на 75,48 % (табл. 10, R -квадрат = 0,754822). Решту (24,52 %) становлять інші фактори, які в цій статті не досліджуються.

Таблиця 10

Регресійний аналіз ступеня свободи преси від часу

Регресійний аналіз	
Множинний R	0,868805
R-квадрат	0,754822
Нормований R-квадрат	0,740812
Стандартна помилка	17,67535
Спостереження	38

Побудуємо графіки обох моделей (2), (4) від емпіричних даних, де x – ступінь свободи преси; t – фактор часу: модель (2) ($y = 11,107x + 6,2139$) і модель (4) ($y = 5,483x + 2,07t - 18,56$).

Далі побудуємо лінійні теоретичні графіки (рис. 6) цих моделей (2) й (4).

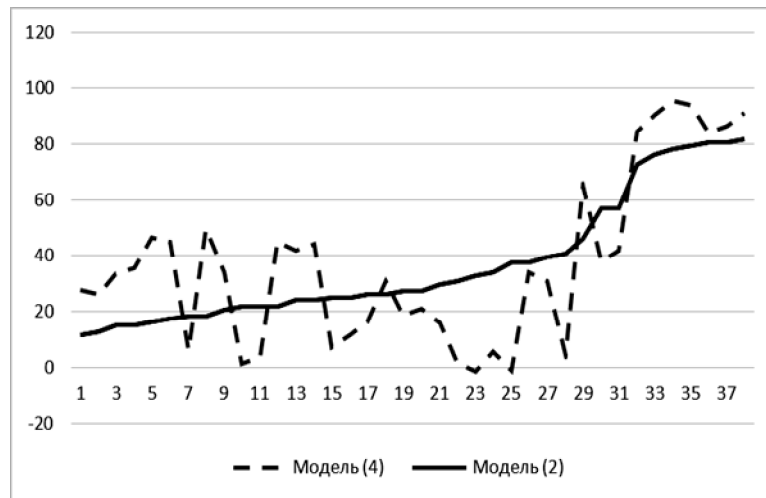

Рис. 5. Емпірична залежність кількості назв видань від ступеня свободи преси (модель 4 – з урахуванням фактора часу; модель 2 – без урахування фактора часу)

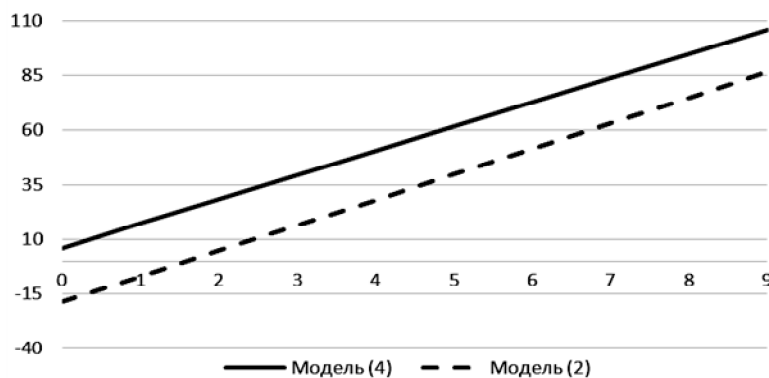

Рис. 6. Теоретична залежність кількості назв видань від ступеня свободи преси (модель 4 – з урахуванням фактора часу; модель 2 – без урахування фактора часу)

Перерахування виявлених залежностей у відносні одиниці. З метою можливості використання виявлених залежностей для інших територій (тобто за межами Житомирщини) переведемо кількість назв видань у відсотки, прийнявши 124 видання за 100 %. Перерахунок виконаємо в тій самій послідовності, що й для території Житомирщини, тобто спершу для ступеня свободи преси, далі – фактора часу, а тоді сумарно для обох вказаних критеріїв. Моделі будемо будувати для визначення кількості видань як у відсотках (стосовно їхнього початкового стану), так і в натуральних одиницях, тобто кількості назв видань (так само залежно від початкового стану).

З урахуванням сказаного на основі табл. 11 для моделі (2) отримаємо рівняння:

$$y = 8,96x + 5,01, \quad (5)$$

де y – кількість назв видань (у відсотках, %); а x – ступінь свободи преси (за десятибальною шкалою від 0 до 9 балів).

Отже, під час зміни ступеня свободи преси на 1 бал кількість видань збільшується на 8,96 %, що для видань Житомирщини становить у середньому 11 видань ($124 \cdot 8,96 / 100 = 11,1104$).

Таблиця 11

**Статистика коефіцієнтів лінійної регресії кількості назв видань
від ступеня свободи преси, відсотки (%)**

Факторні змінні регресії	Коефіцієнти моделі регресії	Стандартна помилка коефіцієнта	Значущість коефіцієнтів
x_0	5,01	5,968891	0,406696
x	8,96	1,741031	0,00000965

Цікавим видається інтерпретація моделі (5) за умови, що $x=0$, тобто коли будь-які видання заборонено (в історії такі поодинокі випадки відомі). Адже в цій ситуації результат такий: $y=5,01$. На нашу думку, цей результат можна проінтерпретувати так, що навіть за таких умов видання все ж будуть існувати, але це будуть так звані самвидавні, “підпільні” видання.

Для обчислення кількості назв видань у натуральних одиницях під час зміни ступеня свободи преси, отриманого з виразу (5), можна використати формулу

$$y = n(1+0,0896*x), \quad (6)$$

де y – кількість назв видань; n – поточна кількість видань; x – зміна ступеня свободи преси (тут і далі $x = x_2 - x_1$, де x_1 – поточне значення, а x_2 – нове значення).

Тепер знайдемо залежність кількості назв видань від часу, спершу у відсотках. На основі табл. 12 для моделі (3) отримаємо рівняння (7):

$$y = 2,07t - 10,52, \quad (7)$$

де y – кількість назв видань (у відсотках, %); a t – фактор часу.

Таблиця 12

**Статистика коефіцієнтів лінійної регресії кількості назв видань
від часу, відсотки %**

Факторні змінні регресії	Коефіцієнти моделі регресії	Стандартна помилка коефіцієнта	Значущість коефіцієнтів
t_0	-10,52	5,338495	0,056434
t	2,07	0,238625	0,000231

Отже, за рік кількість назв видань збільшується в середньому на 2,07 %.

Для обчислення кількості назв видань у натуральних одиницях через t років можна використати формулу

$$y = n(1+0,0207*t), \quad (8)$$

де y – кількість назв видань; n – поточна кількість видань; t – кількість років.

Наступним кроком знайдемо сумарну залежність кількості назв видань від обох факторів, спершу у відсотках. На основі табл. 13 для моделі (4) отримаємо рівняння:

$$y = 1,67t + 4,42x - 14,96, \quad (9)$$

де y – кількість назв видань (у відсотках, %); x – зміна ступеня свободи преси, а t – час.

Таблиця 13

**Статистика коефіцієнтів лінійної регресії кількості назв видань
від часу та свободи преси, відсотки, %**

Факторні змінні регресії	Коефіцієнти моделі регресії	Стандартна помилка коефіцієнта	Значущість коефіцієнтів
x_0	-14,96	4,902307	0,004313
t	1,67	0,243004	0,000005
x	4,42	1,327218	0,002045

Для обчислення кількості назв видань у натуральних одиницях під час зміни ступеня свободи преси та часу, отриманого з виразу (9), можна використати формулу

$$y = n(1 + 0,0442x + 0,0167t), \quad (10)$$

де y – кількість назв видань; n – поточна кількість видань; x – зміна ступеня свободи преси, а t – кількість років.

Тож на основі (10) можна розрахувати, що, наприклад, для Житомирщини кількість видань за рік під час зростання ступеня свободи преси на одиницю при поточній кількості 124 становитиме: $124 \cdot (1 + 0,0442 + 0,0167) = 132$ видання.

Отже, отримано три моделі, перераховані у відсотках: модель (5) ($y = 8,96x + 5,01$), модель (7) ($y = 2,07t - 10,52$) і модель (9) ($y = 1,67t + 4,42x - 14,96$). Побудуємо графіки отриманих моделей (рис. 7).

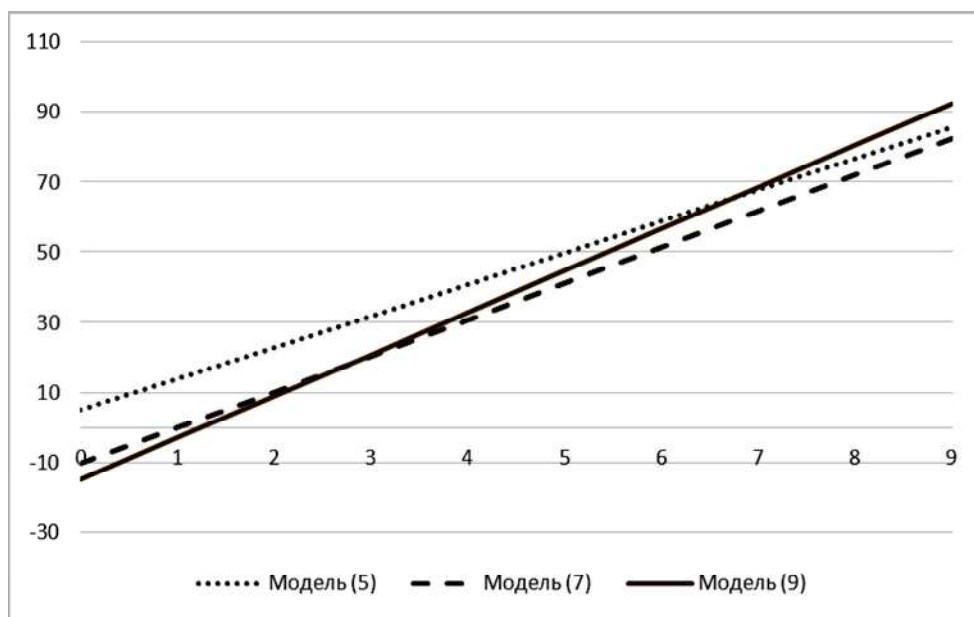

Рис. 7. Залежність кількості назв видань від ступеня свободи преси (модель (5), часу (модель (7), а також сумарно від ступеня свободи преси і часу (модель (9)

Практичне застосування. Можливість практичного застосування отриманих результатів покажемо на прикладі.

Припустімо, в якійсь країні в якийсь момент часу маємо $n=50$ періодичних видань, які приймаємо за 100 % (див. вираз (6)). Стоїть завдання: визначити, якою буде кількість цих видань (y) після прийняття нового закону про медіа, який, зокрема, частково змінить ступінь свободи преси.

Для розв'язання цієї задачі треба провести два експертні опитування: а) перше те, яке показує, що за чинним законодавством у цей період часу в цій країні поточний ступінь свободи преси (x_1) за десятибальною шкалою становить $x_1 = 3$; б) друге те, яке показує, що внаслідок прийняття нового розробленого і запропонованого членами парламенту проєкту (експерти ознайомлюються з проєктом і оцінюють його) ступінь свободи преси становитиме $x_2 = 7$ (різниця з попереднім значенням: $x_2 - x_1 = 4$ бали).

На основі отриманої нами залежності (6) вирахуємо:

$$y = n(1 + 0,0896 \cdot x) = 50(1 + 0,0896 \cdot 4) = 50(1 + 0,3584) = 50 \cdot 1,3584 = 67,92 \approx 68.$$

Отже, з імовірністю 0,95 кількість назв видань y перебуватиме в межах $68 \pm 2,31$, тобто приблизно від 66 до 71, що й становить відповідь на запитання нашої задачі.

Додатково зауважимо тут, що отримане число ($68 \pm 2,31$) доцільно співвідносити з якоюсь сталою кількістю населення (наприклад, 10, 100 тис. чи 1 млн громадян). Далі це число можна порівнювати з аналогічними числами в інших державах і таким способом визначати: треба ще підвищувати

ступінь свободи преси чи варто зупинитися (адже абсолютної свободи преси не існує)? Якщо приймається рішення про необхідність подальшого підвищення ступеня свободи преси, тоді вказаний проєкт закону доцільно знову передати парламентарям на доопрацювання з зазначеною пропозицією щодо подальшого підвищення ступеня свободи преси. Після доопрацювання вдосконалений проєкт закону треба знову передати експертам для оцінювання, а нові отримані результати опитування необхідно повторно опрацювати за описаним вище алгоритмом. Такі ітерації (поступові наближення) потрібно повторюватися доти, доки не буде досягнуто такої бажаної кількості видань, яка є в інших країнах.

Можливо, в майбутньому буде знайдено й інші ділянки застосування виявлених закономірностей.

Перспективи дослідження. Як засвідчують отримані результати (наявність кореляційного зв'язку), зі зростанням ступеня свободи преси в середньому збільшується кількість назв видань (рис. 5 і 6; залежність (5) і (6)). У зв'язку з цим виникає запитання: а, якщо ступінь свободи преси зросте до максимуму, то кількість назв видань збільшиться до безконечності? Зрозуміло, що ні. Тому висловимо щодо цього таке припущення.

Очевидно, для максимального ступеня свободи преси в кожній державі існує якась оптимальна, порівняно стала кількість медіа. Тому цікавим є встановлення тієї їх середньої оптимальної кількості, які припадають, наприклад, на 10, 100 тис. чи 1 млн населення, інакше кажучи: дані про середню кількість медіа, які припадають у державах на одного реципієнта (зрозуміло, з урахуванням економічного ступеня її розвитку). За такої постановки задачі кожне медіа буде розглядатися як окреме джерело інформації, до якого реципієнти стоять у черзі за отриманням потрібних їм повідомлень; у разі незадоволеності отриманням повідомлень вони переходитимуть до альтернативних медіа, навіть зарубіжних, що для інформаційно залежних держав іноді може становити потенційну загрозу. Для розв'язання задач такого типу може підійти такий математичний апарат, як теорія масового обслуговування.

Оскільки в теорії масового обслуговування існують прямі та обернені задачі, то цікавим буде й постановка такого “оберненого” питання: чи можна визначити ступінь свободи преси й відповідно способу правління в державі за кількістю назв видань у ній, які припадають на однакову, сталу кількість населення? На нашу думку, постановка задач такого типу чекає своїх дослідників.

Висновки. 1. Укладено базу даних, що містить 480 назв періодичних друкованих видань Житомирщини (1838–2020 рр.). Якесь кількість видань через відсутність їхніх примірників в архівах чи втрату даних у каталогах не врахована. Беручи це до уваги, дійсну кількість назв періодичних видань, що виходили на Житомирщині у вказаний період, можна оцінити, на нашу думку, як таку, що не перевищує 550–600.

2. Отримані середні експертні оцінки ступеня свободи преси для Житомирщини за період 1838–2020 рр. свідчать про те, що цей ступінь починається з оцінки у 2,8 бала (1835 р.), а завершується оцінкою в 6,5 бала (2020 р.). Екстремальні значення ступеня свободи преси становлять: мінімальна 0,5 (1935–1939 рр.), а максимальна 6,8 (2005–2009 рр.) балів.

3. Проведення статистичного обстеження наявності кореляційної залежності між кількістю видань і ступенем свободи преси для території Житомирщини дало змогу встановити факт, що між ступенем свободи преси й кількістю назв видань кореляція взаємозв'язку становить 62,2 %.

4. У динаміці зміна кількості назв видань протягом аналізованого періоду на 67,7 % залежала від фактора часу й лише на 32,3 % від інших показників, зокрема ступеня свободи преси. У зв'язку з цим висунемо гіпотези, згідно з якими ці залежності можна розцінювати як ще одні з законів функціонування масмедійного простору.

5. Результат п. 3 дає підстави сформулювати гіпотезу про те, що за такою ж залежністю функціонує масмедійний простір як на території інших регіонів України, так і на території інших

держав. Припускаємо, що конкретні значення сили виявленого кореляційного зв'язку в інших ситуаціях будуть залежати, ймовірно, і від низки інших факторів, наприклад, географічного ареалу, часового періоду, типу політичної системи в державі тощо.

6. Виявлені залежності дають підстави рекомендувати для проведення розрахунків три вирази: а) для залежності кількості назв видань від ступеня свободи преси (5) і (6); б) для залежності кількості назв видань від фактора часу (7) і (8); в) для сумарної залежності від двох вказаних факторів (9) і (10). Ці вирази гарантують надійність отриманих результатів з імовірністю 0,95.

7. З метою верифікації виявлених функціональних залежностей, тобто законів функціонування масмедійного простору, доцільно провести хоча б одне, два, а краще кілька аналогічних досліджень в інших країнах світу.

8. У майбутньому актуальним може стати з'ясування факту про існування зв'язку між тиражами (накладами) видань і тим же ступенем свободи преси, причому як для окремих регіонів, так і для окремих держав.

9. Припускаємо, що для розв'язання низки задач стосовно функціонування масмедійного простору в державах у майбутньому доцільно застосовувати математичний апарат теорії масового обслуговування. Це ставить перед дослідниками такі питання: а) про дослідження максимуму функції (кількості назв видань) за наявності в державі максимального ступеня свободи преси; б) про можливість визначення ступеня свободи преси й відповідно способу правління в державі за кількістю назв видань у державі, що припадають на однакову, сталу кількість населення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Karin Deutsch Karlekar, Lee B. Becker. By the Numbers: Tracing the Statistical Correlation Between Press Freedom and Democracy. Center for International Media Assistance, 2014. URL: <https://cutt.ly/F6ZkCnx> (date of access: 17.04.2023).
2. Marina Guseva, Mounira Nakaa, Anne-Sophie Novel Kirsi Pekkala, Bachir Souberou, Sami Stouli. Press freedom and development: an analysis of correlations between freedom of the press and the different dimensions of development, poverty, governance and peace. Paris: United Nations Educational Scientific and Cultural Organization Communication and Information Sector, 2007. 127 с. URL: https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000161825_eng (date of access: 26.06.2023).
3. Sascha O. Becker, Francisco J. Pino, Jordi Vidal-Robert. Freedom of the Press? Catholic Censorship during the Counter-Reformation. CEPR Working Paper 16092, 2021. URL: <https://cutt.ly/r8AnzW0> (date of access: 06.03.2023).
4. Владимиров В. М. Історія української журналістики (1917–1997 рр.): навч. посіб. Луганськ: Вид-во Східноукр. держ. ун-ту, 1998. 116 с.
5. Гвоздєв В. М. Проблема й поняття свободи преси: сутність, зміст, структура : автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.08. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Ін-т журналістики. Київ, 2004. 20 с.
6. Кравчук М., Партико З. Преса Житомирщини в період Другої світової війни: якісний аналіз // Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Журналістика. 2022. № 2. С. 6–20.
7. Палеха Ю. І., Леміш Н. О. Загальне документознавство : навч. посіб. 2-е вид. переробл. і допов. Київ: Ліра, 2009. 434 с. URL: <https://cutt.ly/D6V4KjS> (дата звернення: 16.05.2023)
8. Партико З. В. Основи наукових досліджень: підготовка дисертації: навч. посібник / 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Ліра-К, 2018. 232 с.
9. Партико З. В., Станчик В. М. Стан свободи преси на території Житомирщини (1838–2020 рр.). Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації. 2022, № 4 (52). С. 64–68.
10. Партико З. В., Станчик В. М. Укладання бази даних періодичних видань Житомирщини. Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації. 2022. № 2 (50). С. 53–66.
11. Підкуркова І. В. Рівень свободи преси як показник розвиненості демократії // Вісник НІОУ імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2019. № 2 (41). С. 142–151.

12. Руденко В. М. Математична статистика : навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 304 с.
13. Срібняк І. В. Періодика країн далекого сходу: становлення, особливості розвитку, сучасний стан (XVIII – початок XXI ст.) // Українська орієнталістика: збірник наукових праць викладачів та студентів Інституту східних мов Київського національного лінгвістичного університету і Національного університету “Києво-Могилянська академія”. Київ, 2007–2008. Вип. 2–3. С. 160–175.
14. Черняков Б. І. Окупаційна преса Райхскомісаріату Україна: розбудова і функціонування (1941–1943 рр.) // Наукові записки [Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України]. 2006. Вип. 31. С. 51–68.

REFERENCES

1. Karlekar, K. D., Becker, L. B. (2014). *By the numbers: Tracing the statistical correlation between press freedom and democracy*. Center for International Media Assistance. <https://cutt.ly/F6ZkCnx>
2. Guseva, M., Nakaa, M., Novel, A.-S., Pekkala, K., Souberou, B., Stouli, S. (2007). *Press freedom and development: An analysis of correlations between freedom of the press and the different dimensions of development, poverty, governance and peace*. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, Communication and Information Sector. https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000161825_eng
3. Becker, S. O., Pino, F. J., Vidal-Robert, J. (2021). *Freedom of the press? Catholic censorship during the Counter-Reformation* (CEPR Working Paper No. 16092). Centre for Economic Policy Research. <https://cutt.ly/r8AnzW0>
4. Vladymyrov, V. M. (1998). *Istoriia ukrainskoi zhurnalistyky (1917–1997 rr.)* [Navchalnyi posibnyk]. Vydavnytstvo Skhidnoukrainskoho derzhavnoho universytetu [In Ukrainian].
5. Hvozdiev, V. M. (2004). *Problema y poniattia svobody presy: sutnist, zmist, struktura* (Avtoreferat kandydatskoi dysertatsii). Kyivskyi natsionalnyi universytet imeni Tarasa Shevchenka, Instytut zhurnalistyky [in Ukrainian].
6. Kravchuk, M., Partyko, Z. (2022). Presa Zhytomyrshchyny v period Druhoi svitovoi viiny: Yakisnyi analiz. *Visnyk Natsionalnoho universytetu “Lvivska politehnika”*. Seriya: Zhurnalistyka, (2), 6–20. DOI: <https://doi.org/10.23939/sjs2022.02.006> [in Ukrainian]
7. Palekha, Yu. I., Lemish, N. O. (2009). *Zahalne dokumentoznavstvo* (2-he vyd., pererobl. i dopov.). Lira. <https://cutt.ly/D6V4KjS> [In Ukrainian]
8. Partyko, Z. V. (2018). *Osnovy naukovykh doslidzen: Pidhotovka dysertatsii* (2-he vyd., pererobl. i dopov.). Lira-K [in Ukrainian]
9. Partyko, Z. V., Stanchyk, V. M. (2022). Stan svobody presy na terytorii Zhytomyrshchyny (1838–2020 rr.). *Derzhava ta rehiony*. Seriya: Sotsialni komunikatsii, (4[52]), 64–68. DOI: 10.32840/cpu2219-8741/2022.4(52).9 [in Ukrainian]
10. Partyko, Z. V., Stanchyk, V. M. (2022). Ukladannia bazy danykh periodychnykh vydan Zhytomyrshchyny. *Derzhava ta rehiony*. Seriya: Sotsialni komunikatsii, (2[50]), 53–66. DOI 10.32840/cpu2219-8741/2022.2(50).7 [in Ukrainian]
11. Pidkurova, I. V. (2019). Riven svobody presy yak pokaznyk rozvynenosti demokratii. *Visnyk Natsionalnoho yurydychnoho universytetu imeni Yaroslava Mudroho*. Seriya: Filosofiia, filosofiia prava, politolohiia, sotsiologiia, (2[41]), 142–151 [in Ukrainian].
12. Rudenko, V. M. (2012). *Matematychna statystyka*. Tsentr uchbovoi literatury [In Ukrainian].
13. Sribniak, I. V. (2007–2008). Periodyka krain dalekoho skhodu: Stanovlennia, osoblyvosti rozvytku, suchasnyi stan (XVIII – pochatok XXI st.). In *Ukrainska oriientalistyka* (Vyp. 2–3, pp. 160–175). Kyiv [in Ukrainian].
14. Cherniakov, B. I. (2006). Okupatsiina presha Raikhskomisariatu Ukraina: Rozbudova i funktsionuvannia (1941–1943 rr.). *Naukovi zapysky Instytutu politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzen imeni I. F. Kurasa NAN Ukrainy*, (31), 51–68 [in Ukrainian].

**Zinoviy Partyko
Veronika Stanchyk**

**DEPENDENCE OF THE NUMBER OF PRESS NAMES
ON THE DEGREE OF PRESS FREEDOM AND THE TIME FACTOR**

The purpose of the study is to construct theoretical functional dependencies of the number of titles of printed press publications on the degree of press freedom and the time factor.

Research methodology. The following methods were used in the work: general scientific (traditional analysis, induction, synthesis, generalization) and specific scientific [historical, logical, observation (in the form of a survey), calculations (frequency, correlation, regression, factor analysis; approximation methods)].

Results. A database of periodical printed publications of the Zhytomyr region (1838–2020) was compiled, which includes 480 publications. Based on an expert survey, estimates of the degree of press freedom for the Zhytomyr region for the period 1838–2020 were obtained. A correlation dependence was found between the number of titles of publications of the Zhytomyr region and the degree of press freedom on its territory. A factor analysis was conducted to identify the degree of dependence of the number of titles of publications on the factors of the degree of freedom of the press and time. Theoretical functional dependencies were constructed, which for the territory of Zhytomyr region describe the dependence of the number of titles of publications on: a) the degree of freedom of the press; b) the time factor; c) in total on the two factors “a” and “b”. The indicated theoretical dependencies were converted into relative indicators that allow them to be applied to other territories.

Novelty. 1. The existence of a correlation between the number of titles of publications, the state of freedom of the press and the time factor is proven not as an assumption or hypothesis, but as a scientific fact. 2. Theoretical functional dependencies were constructed, which generally describe the dependence of the number of titles of publications on the degree of freedom of the press and the time factor.

Practical significance. The results obtained can be used for other territories in the parliaments of states when drafting legislative acts as one of the laws regulating the functioning of their mass media space.

Keywords: periodicals, press, freedom of the press, time factor, correlation, Zhytomyr region, Ukraine, functional dependence.

Надійшла до редакції: 06.01.2026

Прийнята до друку: 20.04.2026

Опубліковано: 01.06.2026